

SCHENKKRINGEN

ARBEIDSONGESCHIKHEIDSVORZIENINGEN

KENNISDOCUMENT

RADI

BEROEPSFEDERATIE

10
JAAR

RADI

ARBEIDSONGESCHIKTHEIDS-

VORZIENINGEN

SCHENKKRINGEN

Inleiding

Ruim 15 jaar geleden zag de eerste schenkring het licht. Inmiddels is dit fenomeen niet meer weg te denken als (deel)oplossing voor inkomensverlies bij arbeidsongeschiktheid. Er bestaan inmiddels meer dan 10 initiatieven met meerdere varianten, waarbij tienduizenden ondernemers zich hebben aangesloten. De intrede van schenkkringen heeft in elk geval gezorgd voor meer aandacht voor het arbeidsongeschiktheidsrisico. Dit juicht RADI AOV zeer toe.

Degenen die zich beroepsmatig bezighouden met (advisering over) arbeidsongeschiktheid, doen er goed aan zich in deze materie te verdiepen. Er bestaan niet alleen grote verschillen tussen een schenkring en een arbeidsongeschiktheidsverzekering (hierna: AOV), maar ook tussen schenkkringen onderling. Hoe neem je dit aanbod mee in je advies? Heeft deelname aan een schenkring gevolgen voor acceptatie van een verzekeringsaanvraag of de beoordeling van een arbeidsongeschiktheidsclaim? Weet iedere ondernemer precies hoe het werkt? Dit kennisdocument toont de veelzijdigheid van de diverse schenkringoplossingen aan en brengt een paar verrassende uitkomsten aan het licht.

Hoe werkt een schenkring?

Basisbeginselen

Het basisidee van een schenkring is solidariteit tussen ondernemers: iemand die arbeidsongeschikt is ontvangt schenkingen van andere deelnemers. Een zeer oud principe, dat teruggaat tot de middeleeuwse gilden en waaruit verzekeringen zijn ontstaan. Diverse schenkringorganisaties vermelden daarnaast dat het gaat om een directe betaling van schenker aan ontvanger zonder marges, wat deelname aan een schenkring goedkoper zou maken dan een verzekering. Ook transparantie wordt vaak genoemd.

Belangrijkste verschillen met een verzekering

We behandelen hier de hoofdlijnen. Hierop bestaan veel variaties en aanvullende bepalingen, deze komen elders in dit kennisdocument aan de orde.

- Een verzekeraar heeft een vergunning nodig, moet zich houden aan de Wet financieel toezicht (Wft) en staat onder toezicht van de AFM. Schenkkringen vallen niet onder een toezicht of vergunningstelsel.
- Een AOV komt tot stand na een technisch en medisch acceptatietraject. Een klein percentage aanvragen wordt afgewezen, of er komt een verzekering tot stand onder afwijkende voorwaarden. Verzekeraars kunnen ervoor kiezen sommige beroepen niet te verzekeren. Het toetreden tot een schenkring is veel eenvoudiger: je moet ondernemer en arbeidsgeschikt zijn en een zeker netto maandinkomen hebben. Een chronische aandoening of beperking staan in principe niet in de weg aan deelname.
- Een AOV kan jarenlang uitkeren, bijvoorbeeld tot je 68e. Via een schenkring ontvang je maximaal twee jaar lang schenkingen. Het idee is dat de meeste ondernemers binnen die termijn weer (gedeeltelijk) aan het werk zijn.
 - *Bij een enkele schenkring kan ook voor 5 jaar worden gekozen.*

Belangrijkste verschillen met een verzekering – vervolg

- Bij een AOV heb je talloze keuzemogelijkheden t.a.v. wachttijd, criterium, uitkeringsdrempel etc. Dat is bij schenkkringen niet het geval. Daarnaast biedt een verzekeringsoplossing doorgaans diverse extra's zoals een zwangerschapsdekking, preventieve diensten en begeleiding bij re-integratie.
Deze laatste zaken worden steeds vaker ook door schenkkringen opgepakt.
- De premie voor een AOV staat van tevoren vast, de verzekerden zijn deze sowieso 'kwijt'. Het bedrag dat een schenkringdeelnemer maandelijks betaalt hangt af van je gekozen schenkbedrag en van het aantal arbeidsongeschikte deelnemers binnen de kring. De maandelijks kosten c.q. donaties variëren.
- AOV-premie is fiscaal aftrekbaar, de uitkeringen vormen belaste inkomsten (inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting, afhankelijk van wie de verzekeringnemer is). Schenkingen worden belast met schenkbelasting, maar de bedragen die een schenkringdeelnemer maximaal van iedere schenker ontvangt vallen doorgaans onder de jaarlijkse algemene schenkingsvrijstelling (2022: € 2.274). Bij een zeer kleine groep schenkers of bij fiscale partners kan men boven deze grens uitkomen, daarom geldt een minimumaantal deelnemers. Voor de schenker vormt het geschonken bedrag géén aftrekpost. Naast schenkingen betalen deelnemers maandelijks contributie of administratiekosten en een eenmalig bedrag bij inschrijving, plus de kosten van een eventuele extra bankrekening die uitsluitend voor de schenkring dient. De maandelijks kosten van de schenkring variëren van € 10 (geen BTW vermeld) tot € 20,66 (excl. BTW); de eenmalige kosten van de schenkring lopen uiteen van € 75 (excl. BTW) tot € 395 (excl. BTW).

Sommige schenkkringen vermelden dat de contributie en het inschrijfgeld privé uitgaven zijn, andere schenkkringen stellen dat de deelnamekosten zakelijke kosten zijn en heffen hier BTW over (die de deelnemende ondernemers weer kunnen verrekenen). Eén schenkring zegt in 2022 met de belastingdienst in discussie te zijn over het zakelijke karakter van de inschrijfkosten. De informatie hierover is niet eenduidig. RADI AOV roept schenkkringen op om hierover een uitspraak van de belastingdienst (of de staatssecretaris van Financiën) te vragen.

Lokale en landelijke schenkkringen

Sommige schenkringorganisaties kennen diverse lokale kringen, oplopend tot honderden verschillende kringen. Er zijn ook landelijk werkende kringen ontstaan, die zich vaak als 'crowdsurance' omschrijven. Ook hier zetten we de belangrijkste verschillen op een rijtje. Variaties hierop worden elders in dit document behandeld.

- Bij lokale schenkkringen staat de netwerkgedachte voorop. De leden van een kring kennen elkaar en vertrouwen elkaar. Ze kunnen elkaar helpen en steunen tijdens arbeidsongeschiktheid, bijvoorbeeld via een buddy-systeem. Van de leden wordt verwacht dat ze een aantal bijeenkomsten per jaar bijwonen. Iemand die nooit aanwezig is, past niet bij deze schenkringvorm. Om elkaar persoonlijk te kennen is de maximale groepsgrootte doorgaans 50 personen. Dit kan soms tijdelijk iets meer zijn, in afwachting van het oprichten van een nieuwe groep met de 'boventallige' leden. Een landelijk opererende schenkring kent geen verplichtingen, deelname is veel anoniemer.

Lokale en landelijke schenkkringen – vervolg

- Bij lokale kringen is sprake van sociale controle. Iemand die een schenking wenst te ontvangen, vertelt z'n verhaal aan een bestuurslid of een andere vertrouwenspersoon. Een deel van de informatie wordt met de overige leden gedeeld. De leden komen elkaar op straat tegen, waardoor iemand die ten onrechte schenkingen ontvangt al gauw door de mand valt. Landelijke kringen kennen soms duizenden deelnemers. Hier ontbreekt dit zelfreinigende mechanisme, waardoor de (mate van) arbeidsongeschiktheid door een externe partij moet worden vastgesteld: meestal een arbodienst. De financiering van deze kosten loopt uiteen: door de overkoepelende organisatie, uit de maandelijkse deelnamekosten, naar rato door de deelnemers of door de zieke deelnemer zelf.
- Bij lokaal werkende schenkkringen openen alle leden een geblokkeerde rekening (bij een voorgeschreven bank) waarop maandelijks een bedrag wordt gestort. Schenkingen worden vanaf deze rekening overgemaakt naar de arbeidsongeschikte deelnemers. Je kunt niet vrij over het saldo beschikken. Het telt mee als privévermogen in box 3 van de inkomstenbelasting. Als je stopt met deelname aan de schenkring, krijg je het resterende saldo mee (nadat aan alle onderlinge financiële verplichtingen is voldaan). De bankkosten zijn voor rekening van de deelnemers. Bij landelijke kringen hoef je geen geblokkeerde rekening aan te houden, maar krijg je maandelijks een betaalverzoek. Een variant hierop is dat je af en toe een betaalverzoek voor een donatie aan een arbeidsongeschikte ontvangt, maar door een algoritme doneren alle deelnemers gemiddeld evenveel (naar rato). Er bestaat ook een tussenvorm: een landelijk werkende schenkring waarbij de deelnemers wel een minimumsaldo op een geblokkeerde rekening moeten aanhouden.
- Bij lokaal werkende schenkkringen kunnen veel zaken door iedere kring zelf worden bepaald. Naast een reglement van de overkoepelende organisatie zijn er dus lokale afspraken en werkwijzen. Dit is uiteraard niet het geval bij landelijke schenkkringen.

Opvallend is dat de voordelen van de ene variant door representanten van de andere variant als nadelen worden gepresenteerd. Ook tussen schenkkringen en verzekeraars merken we enige rivaliteit in hun reclame-uitingen.

Welk bedrag ontvang je bij arbeidsongeschiktheid en wat kost het?

Deelnameniveaus

Bij iedere schenkring kun je kiezen uit diverse deelnameniveaus (ook wel schenkbedrag, schenkingsvariant of uitkeringsniveau genoemd). Bijvoorbeeld een schenking van € 1.000, € 1.500, € 2.000, € 2.500 of € 3.000 netto per maand. De tussenstappen zijn meestal € 500 maar stapjes van € 250 komen ook voor, evenals "ieder bedrag tussen € 1.000 en € 4.000" ofwel traploos.

Je kunt geen schenking ontvangen die hoger is dan wat je als ondernemer netto verdiende, of tot maximaal 80% daarvan. Bij startende ondernemers wordt een schatting gemaakt en er wordt eventueel gekeken naar het inkomen uit voorafgaande loondienst. Sommige kringen laten starters alleen voor een laag deelnameniveau meedoen.

- *Het lijkt mogelijk te zijn om aan meerdere schenkkringen mee te doen of een schenkring te combineren met een AOV met een korte wachttijd.*

Welk bedrag ontvang je bij arbeidsongeschiktheid en wat kost het? – vervolg

Nergens wordt duidelijk gemaakt hoe het netto-inkomen wordt vastgesteld. Met welke aftrekposten wordt rekening gehouden? Alleen met de ondernemersaftrek, of ook met hypotheekrenteaftrek en dergelijke? Bij één schenkring lezen we dat het om het bedrag gaat dat je maandelijks van je winst opneemt en nodig hebt voor dekking van vaste lasten.

Bij een andere schenkring kun je overigens een onbelaste schenking tot 100% van het bruto-inkomen ontvangen. Is dit een bewuste keuze of heeft men onvoldoende stilgestaan bij het verschil tussen bruto en netto?

Kosten naar rato

De donaties aan arbeidsongeschikte deelnemers c.q. de maandelijks inleg zijn naar rato. Iemand die meedoet voor € 2.000 betaalt dus 2 x zoveel als een deelnemer voor € 1.000. De administratiekosten hangen uiteraard niet af van het gekozen niveau.

Veel arbeidsongeschikte deelnemers

Indien veel deelnemers tegelijk een beroep doen op de schenkring, stijgt de maandelijks bijdrage. Schenkringen die geen gebruik maken van geblokkeerde rekeningen, hanteren vaak een maximaal donatiebedrag van 5% of 6% van het schenkbedrag per maand (dus bij € 2.000 maximaal € 100 resp. € 120). Maar in sommige voorwaarden staat dat dit maximum in uitzonderlijke gevallen toch kan worden overschreden.

Bij schenkringen met geblokkeerde rekeningen wordt in het uiterste geval – als de saldi van de deelnemers al volledig zijn aangesproken – de maandelijks inleg verhoogd of worden de schenkingen naar rato verlaagd. Een zeer grote en bekende speler met talloze lokale schenkringen heeft een soort garantiestelsel ontwikkeld voor als de lokale kringen de schenkingen niet meer kunnen dragen. Bij andere organisaties beslist de Algemene Leden Vergadering of de directie wat er gebeurt. Maar er zijn ook gevallen bekend van schenkringen die het niet hebben gered door een te hoog verzuim. Met alle gevolgen van dien voor de deelnemers ... Over het algemeen stellen de schenkringen dat het percentage schenkingen vanwege arbeidsongeschiktheid rond de 2% ligt.

Belangrijk voor adviseurs:

Indien jij jouw klant adviseert om deel te nemen aan een schenkring, neem de financiële stabiliteit en de mogelijke maatregelen om te kunnen blijven schenken dan mee in de vergelijking.

Veel schenkringen maken niet duidelijk wat er gebeurt met de schenkingen als er (te) veel deelnemers arbeidsongeschikt worden. Wordt dit een onderwerp bij een van de beruchte consumentenprogramma's?

Veel arbeidsongeschikte deelnemers – vervolg

Een rekenvoorbeeld:

Een ondernemer wenst € 2.000 netto per maand te ontvangen.

Bij **schenkkring A** (werkend met donatieverzoeken) betaalt hij bij een ziektepercentage van 2,5% gemiddeld € 50 per maand exclusief de deelnamekosten (in dit voorbeeld € 10), dus in totaal € 60 per maand. Dit bedrag is niet fiscaal aftrekbaar.

Bij **schenkkring B** (werkend met een geblokkeerde rekening) moet hij maandelijks € 90 inleggen (exclusief contributie, in dit voorbeeld € 10). In totaal dus € 100 per maand, totdat zijn maximale buffer is bereikt (36 x maandinleg, ofwel € 3.240 in dit voorbeeld). Welk deel van die € 90 er op zijn rekening blijft staan, hangt af van het aantal arbeidsongeschikte deelnemers. Hoeveel hij maandelijks schenkt, hangt af van het schenkniveau van de zieke deelnemer en de schenkniveaus van de overige deelnemers. Als we wederom uitgaan van 2,5% arbeidsongeschiktheid draagt hij maandelijks gemiddeld € 50 bij aan de schenkingen aan de overige deelnemers en stijgt het saldo van de geblokkeerde rekening met € 40. In totaal is hij dus eigenlijk € 60 netto per maand kwijt, want het saldo van de geblokkeerde rekening krijgt hij mee als hij stopt met deelnemen.

Waarom kiezen ondernemers voor een schenkkring?

Ondernemers kiezen om uiteenlopende redenen voor deelname aan een schenkkring. Sommigen vinden een schenkkring sympathiek vanwege het onderlinge vertrouwen en de solidariteit. Anderen hebben baat bij het zakelijke lokale netwerk. Een verzekering is niet voor iedereen haalbaar en het alternatief via het UWV is behoorlijk prijzig. Een kleine groep ondernemers heeft bij voorbaat al een hekel aan verzekeraars en kiest daarom liever voor een oplossing die in hun ogen eerlijk en transparant is. Ook zijn er mensen die ervan uitgaan dat ze maximaal 2 jaar uit de roulatie zijn en daarna (eventueel andere) werkzaamheden kunnen uitvoeren.

Belangrijk voor adviseurs:

Sommige ondernemers hebben belang bij een hogere uitkering in de eerste jaren van de arbeidsongeschiktheid (voor zakelijke kosten of privé uitgaven die tijdelijk doorlopen). Als dit bij de verzekeraar niet mogelijk is, kun je naast een verzekering met een korte eigenrisicotermijn deelname aan een schenkkring adviseren. Omdat dit geen verzekering is, wordt dit door verzekeraars niet gezien als oververzekering.

Belangrijk voor adviseurs:

Indien een AOV lastig wordt vanwege het medische dossier, kun je overwegen een AOV met een eigenrisicotermijn van 2 jaar aan te vragen in combinatie met deelname aan een schenkkring. Bij een aantal aandoeningen is een AOV met een lange wachttijd wel acceptabel. Bespreek dit eerst met je klant en vervolgens met een medisch acceptant van de verzekeraar.

Is een schenkkring goedkoper dan een korte wachttijd bij een AOV?

Om te bepalen of het voordeliger is om een AOV met een korte wachttijd te nemen of een AOV met een wachttijd van 2 jaar in combinatie met een schenkkring, kun je het volgende doen.

Vergelijk de premie voor een AOV met een wachttijd van 2 jaar met de premie voor een wachttijd van 2 maanden (of 1 maand). Hou rekening met het feit dat de AOV-premie fiscaal aftrekbaar is, dus trek er bijvoorbeeld 37,07% (tarief 1e schijf, 2022) vanaf. Vergelijk dat maandbedrag met wat de kosten (incl. administratiekosten) bij een schenkkring zijn, op basis van bijvoorbeeld 2,5% ziekte. Bereken eventueel ook wat een schenkkring zou kosten bij een ongunstig verzuimpercentage. Uiteraard is deze vergelijking gebaseerd op aannames (schenkingspercentage) en bepaalde keuzes (standaard- of combitarief, aanvangs- of doorlopende korting, etc.) maar het geeft een redelijk beeld. Bij zware beroepen en/of hoge leeftijden is de combinatie schenkkring + AOV gunstiger dan bij lichte beroepsklassen en/of jonge ondernemers. Uiteraard spelen veel meer zaken een rol bij de keuze, zoals hierboven al is toegelicht.

Aanmelding bij een schenkkring

Wie mag meedoen?

Deelname aan de diverse schenkkringen staat open voor ondernemers met een netto-inkomen vanaf een bepaald minimumniveau (verschillend per schenkkring, één kring stelt geen inkomenseis en noemt dit zelfs als USP ...). Maar er zitten wat addertjes onder het gras bij diverse schenkkringen! Ook lijken de spelregels op dit punt door sommige schenkkringen letterlijk van elkaar te zijn gekopieerd.

- De ene schenkkring spreekt van ondernemers voor de inkomstenbelasting, de andere kring staat ook open voor DGA's. Soms wordt ook inschrijving bij KVK gevraagd. In een aantal voorwaarden is opgenomen dat er geen sprake mag zijn van faillissement, surséance van betaling, curatele of handelingsonbekwaamheid. Als er een maximale toetredingsleeftijd wordt gehanteerd is deze vaak 60 of 63 jaar of gelijk aan de AOW-leeftijd.
- Starters kunnen niet overal terecht. Sommige schenkkringen eisen dat je minimaal 1 jaar ondernemer bent en jaarcijfers kunnen laten zien. Of starters kunnen alleen voor een laag niveau deelnemen, tenzij een accountant/administratiekantoor verklaart dat een hoger bedrag verantwoord is.
- Bij enkele schenkkringen die lokaal werken kun je alleen op voordracht meedoen of na een kennismakingsgesprek. Een variant hierop is een vetorecht voor de bestaande leden. Sommige schenkkringen hanteren een paar vaste instapmomenten per jaar.
- Lokale kringen kunnen aanvullende eisen stellen, bijvoorbeeld over de woon- of vestigingsplaats of een specifieke sector. Wij kwamen niet als eis tegen dat het inkomen in Nederland wordt belast, wel dat men een Nederlandse bankrekening moet hebben.
- Incidenteel kan eerdere fraude of misleiding bij andere arbeidsongeschiktheidsvoorzieningen (incl. AOV) leiden tot uitsluiting van deelname.
- Soms wordt als eis gesteld dat je geen beroep kunt doen op een ander wettelijk sociaal vangnet.
 - *Betekent deze laatste eis dat een ondernemer die daarnaast parttime in loondienst werkt, of een (beperkte) uitkering ontvangt, niet kan deelnemen?*

Medische verklaring

Je moet verklaren dat je bij aanvang volledig in staat bent om te werken (je bent arbeidsgeschikt). Bij een aantal schenkkringen is de eis dat je ook de afgelopen 3 (tot 12) maanden arbeidsgeschikt was. Eén schenkring eist dat je bij aanvang in staat bent je beroep c.q. werkzaamheden voor minimaal 35% van de gebruikelijke tijd uit te voeren. Ofwel: ook gedeeltelijk arbeidsongeschikten zijn hier welkom.

Sommige kringen eisen dat je niet alleen arbeidsgeschikt maar ook volledig gezond bent, of – na een (ernstige) ziekte – genezen verklaard. Verder vragen sommige fondsen om een verklaring dat je niet verwacht de komende 6 maanden arbeidsongeschikt te worden (in diverse varianten).

De term 'volledig gezond' is discutabel. Is iemand die dagelijks een pilletje slikt om de bloeddruk onder controle te houden volledig gezond? Hoe zit het met een verhoogd BMI, diabetes, hooikoorts, verminderd gehoor of gezichtsvermogen, fysieke beperkingen en andere klachten waarmee men nog prima kan functioneren?

De verklaringen dat je niet verwacht op korte termijn arbeidsongeschikt te raken zijn niet allemaal even zorgvuldig geformuleerd. Sommige verklaringen zijn feitelijk niets waard en creëren slechts schijnzekerheid.

Tussentijdse wijziging van het schenkbedrag

Een wijziging van het schenkbedrag heeft uiteraard direct invloed op de maandelijkse bijdrage. Bij een verhoging vindt een nieuwe inkomenstoets plaats. Een enkele schenkring rekent administratiekosten bij een verhoging. Niet iedere schenkring vermeldt in de voorwaarden dat een wijziging alleen is toegestaan als men arbeidsgeschikt is. Verlaging tijdens arbeidsongeschiktheid kan meestal wel.

Een wijziging van het schenkbedrag kan doorgaans niet op ieder moment. Bij verhogingen varieert dit van 1 x per jaar (per 1 januari) tot 1 x per maand, maar pas na minimaal ½ of 1 kalendermaand effectief. Hiermee wil men voorkomen dat iemand kort voor een ziekmelding het bedrag verhoogt. Verlagen zijn verplicht bij een inkomensdaling en kunnen bijvoorbeeld maandelijks of 2 x per jaar worden doorgegeven.

Lopende schenkingen aan arbeidsongeschikte deelnemers

Slechts een enkele schenkring lijkt te hebben nagedacht over wat er met lopende schenkingen gebeurt als andere deelnemers hun deelnameniveau aanpassen.

De inleg van de niet arbeidsongeschikte deelnemers op het moment van ziekmelding blijft dan maatgevend voor deze specifieke schenking, zolang de arbeidsongeschiktheid duurt.

Beëindiging deelname

Deelnemers blijven in principe automatisch aangesloten tot de AOW-leeftijd of 67 jaar. Sommige schenkkringen hanteren een minimale deelnameperiode van 1 jaar. Bij schenkkringen waar de deelnemers een geblokkeerde rekening aanhouden, kunnen zij na verrekening van alle lopende financiële verplichtingen vrij over het saldo beschikken.

Opzegging door deelnemer

Bij de meeste schenkkringen kan maandelijks worden opgezegd met een opzegtermijn van een maand (uitschieters: 3 of 4 maanden). Deelnemers worden geacht op te zeggen als zij niet meer aan de voorwaarden voldoen, bijvoorbeeld als men stopt met ondernemen.

Diverse schenkkringen verlengen de opzegtermijn indien men schenkingen heeft ontvangen, bijvoorbeeld: gelijk aan het aantal maanden schenking in de afgelopen 12 maanden. Of het lidmaatschap moet minimaal 6 maanden of 2 jaar hebben geduurd, of (2x) zo lang als de schenkingsperiode.

Een enkele schenkring noemt nadelige wijziging van de voorwaarden als geldige opzegreden (zonder opzegtermijn).

Opzegging door schenkring

Sommige schenkkringen omschrijven wanneer zij deelname mogen beëindigen of wanneer deelname automatisch eindigt. Denk aan wanbetaling, fraude, financiering van terrorisme, faillissement, niet handelen in de geest van het doel van de schenkring, bereiken van de AOW-leeftijd, overlijden. Deelname eindigt bij sommige schenkkringen ook na 24 maanden aaneengesloten arbeidsongeschiktheid of als men binnen een bepaalde periode (5 of 10 jaar) 24 maanden schenkingen heeft ontvangen.

Zie ook het onderdeel **Schenkingen bij arbeidsongeschiktheid**.

Uitlooprisico

Over (verplichte) opzegging tijdens arbeidsongeschiktheid is weinig vastgelegd. Een van de schenkkringen vermeldt dat de schenkingen stoppen, tenzij men permanent arbeidsongeschikt is geraakt. Dan stoppen de schenkingen – en het lidmaatschap – na de maximale schenkperiode van 2 jaar.

Lopende schenkingen aan arbeidsongeschikte deelnemers

In de meeste voorwaarden is hierover iets geregeld: men blijft meebetalen aan 'bestaande gevallen' tot maximaal 6 of 23 maanden of men is vrijgesteld van verdere donaties.

Veel voorwaarden regelen weinig tot niets inzake de gevolgen van tussentijdse verlaging of opzegging voor andere arbeidsongeschikte deelnemers. Veel schenkkringen hebben geen maatregelen getroffen om lopende schenkingen te beschermen. Kwaadwillende deelnemers kunnen hun eigen deelnameniveau verlagen bij een hoog uitvalpercentage, om zodoende hun eigen kosten te verlagen. Of zelfs opzeggen, wat doet denken aan een 'bankrun'.

Belangrijk voor adviseurs:

Indien jij jouw klant adviseert om deel te nemen aan een schenkring, is dit een aspect om goed te bespreken.

Schenkeningen bij arbeidsongeschiktheid

Wanneer is iemand arbeidsongeschikt?

Een veel gebruikte definitie van arbeidsongeschiktheid bij schenkkringen is: "Het eigen beroep of de eigen werkzaamheden binnen de onderneming niet meer kunnen uitvoeren door toedoen van een herkenbaar en benoembaar ziektebeeld waarvoor de deelnemer zich onder behandeling van een bevoegd arts heeft gesteld." Dit lijkt op beroepsarbeidsongeschiktheid maar hier en daar lezen we dat men bij langdurige arbeidsongeschikt ook verplicht mee moet werken aan re-integratie in passende werkzaamheden. Niet meewerken kan leiden tot opschorten van de schenkingen. De deelnemer moet voor minimaal 20%, 25% of 35% arbeidsongeschikt zijn, maar niet alle schenkkringen vermelden een minimumpercentage. Vanaf 70%, 75% of 80% arbeidsongeschiktheid ontvangt men een volledige schenking maar ook dat wordt niet door alle schenkkringen benoemd. De (mate van) arbeidsongeschiktheid wordt vastgesteld door een arbodienst of – bij lokale schenkkringen – op basis van de eigen verklaring van de deelnemer.

Recht op schenkingen

In sommige voorwaarden staat dat er geen recht op schenking bestaat bij betalingsachterstand. Bij enkele schenkkringen moet men bij aanvang van de schenkingen minimaal 50% arbeidsongeschikt zijn, maar gedurende het hersteltraject wordt ook bij lagere percentages geschonken (tot eventueel het minimumpercentage is bereikt).

De meest voorkomende wachttijden zijn 1 maand en 2 maanden, maar 28 dagen en 42 dagen komen ook voor. Bij de ene schenkring heeft men na de eigenrisicotermijn nog recht op 24 schenkingen, bij de andere schenkring krijgt men maximaal 22 resp. 23 schenkingen.

Bij meerdere schenkkringen kun je maximaal 24 maanden een schenking ontvangen, of maximaal 24 maanden binnen een periode van 5 jaar (en bij gedeeltelijke arbeidsongeschikt eventueel maximaal 48 maanden 50% van het maandbedrag). Er is ook een schenkring waarbij maximaal 24 maal wordt geschonken per 10 jaar, waarbij de eerste 10-jaarsperiode begint bij aanvang van de deelname. Na 10 jaar begint een nieuwe periode, etc.

Soms geldt het maximaantal schenkingen per ziektebeeld. Indien men binnen 3 maanden opnieuw uitvalt vanwege dezelfde oorzaak, wordt dit niet gezien als nieuwe ziekmelding. Er geldt dan geen nieuwe wachttijd en de schenkingsperiodes bij elkaar opgeteld.

Een variant hierop bestaat ook: bij herstel binnen 12 maanden wordt opnieuw 1 maand wachttijd gehanteerd, maar de ziekteperiodes worden wel beschouwd als één periode.

Belangrijk voor adviseurs:

Veel ondernemers en adviseurs kiezen voor een AOV met een wachttijd van 2 jaar, omdat deze periode al door deelname aan een schenkring is afgedekt. Maar bij een volgende arbeidsongeschiktheidsperiode ontvangt men niet in alle gevallen 2 jaar lang schenkingen!

Carenzperiode

Diverse schenkkringen keren niet uit als iemand gedurende het eerste deelnamejaar arbeidsongeschikt raakt door psychische klachten. Begeleiding bij re-integratie kan wel worden aangeboden. Soms wordt de term 'stressgerelateerde klachten (of burn-out)' gehanteerd, deze term omvat niet alle psychische klachten.

- *Eén schenkring vermeldt dat bij "arbeidsongeschiktheid t.g.v. psychische klachten (...) pas een uitkering wordt verstrekt als je minimaal 1 jaar deelneemt". Strikt genomen betekent dit dat er moet worden geschonken als de klachten al kort na aanvang van de deelname zijn ontstaan, maar langer dan een jaar duren. Is dat werkelijk de bedoeling of is het onzorgvuldig geformuleerd?*

Eén schenkring hanteert een algemene Carenzperiode van 5 maanden, tenzij de deelnemer onomstotelijk kan aantonen dat de arbeidsongeschiktheidsoorzaak is ontstaan ná de ingangsdatum. Bij een andere kring heb je sowieso pas na 3 maanden deelname recht op een schenking. Een derde kring hanteert een periode van 1 week.

Inkomenstoets

Inkomenstoetsen komen voor bij aanmelding of bij arbeidsongeschiktheid of op beide momenten. Wat ook voorkomt, is dat alleen bij de hoogste schenkingsniveaus wordt getoetst. Indien de inkomsten voorafgaand aan de ziekmelding minimaal 10% lager waren dan het gekozen schenkbedrag vindt een correctie plaats. Bij sommige schenkkringen wordt met een vaste accountant samengewerkt, de kosten komen voor rekening van de deelnemer.

Zwangerschap en bevalling

Schenkkringen keren niet uit bij zwangerschap en bevalling, maar bij arbeidsongeschiktheid die samenhangt met zwangerschap of bevalling (waardoor een vrouw langer dan 16 weken niet kan werken) wordt vaak wel geschonken. Maar let op: meerdere schenkkringen hebben expliciet in de voorwaarden opgenomen dat arbeidsongeschiktheid als gevolg van zwangerschap of bevalling niet als arbeidsongeschiktheid wordt beschouwd.

- **Meer weten over zwangerschapsuitkeringen? Zie het kennisdocument van RADi AOV.**

Belangrijk voor adviseurs:

Een zwangere ondernemer kan een ZEZ-uitkering bij UWV aanvragen en/of een financiële buffer hebben voor de verlofperiode. Daarom zullen lang niet alle vrouwelijke ondernemers met een kindwens een AOV met een korte wachttijd afsluiten. Maar velen beseffen niet dat complicaties bij zwangerschap of bevalling uitgesloten kunnen zijn. Hou hier in voorkomende gevallen rekening mee en adviseer voor een schenkring te kiezen waarbij deze arbeidsongeschiktheidsoorzaak wel recht geeft op schenkingen.

Blijven schenken tijdens eigen arbeidsongeschiktheid?

De regelingen op dit punt lopen uiteen van volledig blijven meebetalen via naar rato meebetalen tot helemaal niet betalen. Het lijkt erop dat de administratiekosten wel doorlopen. Niet alle schenkkringen behandelen dit onderwerp in hun voorwaarden of reglement.

Preventie, re-integratie en verhaal

Preventie

Anders dan een verzekeraar heeft een schenkring geen directe financiële prikkel om te investeren in preventie. Maar voor de deelnemers en het imago – en daarmee het voortbestaan – van een schenkring zijn deze zaken wel degelijk van belang. Daarom bieden sommige schenkringen diverse preventieve diensten of masterclasses aan vanuit hun netwerk.

Re-integratie

Landelijk schenkringen werken samen met een arbodienst, die (de mate van) arbeidsongeschiktheid vaststelt. Het is verplicht medische gegevens te verstrekken en de bedrijfsarts te machtigen om gegevens bij behandelaren op te vragen. (Bij lokale schenkringen houdt de arbeidsongeschikte het bestuur op de hoogte en kunnen controles worden aangevraagd.) Degene die een schenking ontvangt dient al het mogelijke te doen om zijn/haar herstel te bevorderen en informatie aan de bedrijfsarts te verstrekken, op straffe van beëindiging van de schenking. Méér werken dan volgens de bedrijfsarts kan is niet toegestaan, zo lezen we hier en daar. Een enkele keer worden – terecht! – diverse deskundigen en rollen onderscheiden, zoals bedrijfsarts, casemanager en arbeidsdeskundige. Maar veel schenkringen noemen alleen de bedrijfsarts of 'arbodienstverlener'. Vreemd genoeg bepaalt bij één schenkring de arbeidsongeschikte deelnemer zelf of hulp van de arbodienst bij re-integratie wordt ingeroepen. De kosten voor re-integratie zijn voor de deelnemer of worden gefinancierd uit de maandelijkse inleg van de deelnemer (afhankelijk van de manier waarop de schenkring werkt). Soms wordt begeleiding naar passend werk op kosten van de schenkring aangeboden. Het komt ook voor dat een schenkring beslist of een re-integratietraject überhaupt wenselijk is. In een van de reglementen staat dat het bestuur kan besluiten om re-integratie-bevorderende middelen aan te bieden naast of (deels) in plaats van schenkingen.

Verhaal van schade op een derde

Een verhaalsregeling bij een aansprakelijke derde partij is geen gemeengoed bij schenkringen. Deze regeling kwamen we in een paar gevallen tegen: als de arbeidsongeschiktheid is veroorzaakt door een derde, is de deelnemer verplicht er alles aan te doen om de schade op deze derde te (laten) verhalen. Men moet de organisatie op de hoogte houden van alle inspanningen. De schenkingen worden als voorschot uitbetaald. Bij een geslaagd verhaal moeten de ontvangen voorschotten worden terugbetaald. Vindt het bestuur dat er te weinig inspanningen zijn verricht, dan kunnen ontvangen schenkingen worden teruggevorderd.

Een afgezwakte versie hiervan komt ook voor: als de arbeidsongeschiktheid is veroorzaakt door een derde dient de deelnemer zich in te spannen om zoveel mogelijk schade vergoed te krijgen. Bij daadwerkelijke vergoeding moeten te veel ontvangen schenkingen worden terugbetaald.

Belangrijk voor adviseurs:

Een goede rechtsbijstandsverzekering is (bij het adviseren) zeker een overweging waard.

Wat behandelen we hier niet?

Een aantal onderwerpen behandelen we niet in dit kennisdocument, bijvoorbeeld omdat het nauwelijks voorkomt of omdat er te weinig informatie beschikbaar is:

- Schenking gedurende maximaal 5 jaar
- (Tijdelijk) verblijf in het buitenland
- Vastleggen persoonsgegevens en AVG
- Aanbrengrvergoeding voor samenwerkende financieel adviseurs
- Dekking op de BAV voor financieel adviseurs inzake advies over schenkkringen en het concreet noemen van een partij

Een ander geluid

Laten we vooropstellen dat de opkomst van schenkkringen een uitstekende zaak is, die het financiële arbeidsongeschiktheidsrisico weer op het netvlies van veel ondernemers heeft gekregen. Maar daar waar veel schenkkringen beweren dat ze veel transparanter zijn dan verzekeraars, valt het op dat ze zelf vaak helemaal niet zo transparant zijn. Hoeveel deelnemers hebben ze? Welk deel daarvan ontvangt een schenking? Hoe zit het met de solvabiliteit en de continuïteit van de (overkoepelende) organisatie?

Een paar schenkkringen zijn echt transparant en hebben gedegen voorwaarden opgesteld. Maar niet bij alle schenkkringen zijn voorwaarden of reglementen op de website te vinden. Onder het kopje 'voorwaarden' staat soms alleen een handvol spelregels opgesomd in Jip-en-Janneke-taal. Meerdere schenkkringen koketteren zelfs met uitspraken als 'bij ons geen kleine lettertjes', alsof dat iets smerigs is ... Als er wel algemene voorwaarden zijn, komen sommige onderwerpen helemaal niet of slechts summier aan de orde. Is hier sprake van doorgeschoten idealisme of naïviteit?

Eén website vermeldt anno 2022 de schenkingsvrijstelling van 2018 en de vrijstelling in box 3 van 2017! De (enige) activiteit op de agenda op deze website is achterhaald en de link werkt niet meer. Dat belooft niet veel goeds.

Niet iedere schenkring kent een (goede) geschillenregeling of klachtenprocedure.

Maar ... het gaat goed zolang het goed gaat.

Het is iets te kort door de bocht om te stellen dat je voor een appel en een ei een alternatief voor een AOV kunt regelen, wat sommige schenkkringen wel pretenderen. Enig toezicht op het aanbod van schenkkringen en hun reclame-uitingen is wel gewenst.

OVER DIT KENNISDOCUMENT

SEPTEMBER 2022

Het doel van dit door RADI AOV vervaardigde kennisdocument is aantonen hoe veelzijdig de verschillende schenkkringen zijn en welke uiteenlopende aspecten hierbij een rol spelen. We noemen bewust geen namen van specifieke aanbieders, omdat er telkens nieuwe spelers toetreden en voorwaarden of spelregels kunnen veranderen. We pretenderen ook zeker niet volledig te zijn. Voor de exacte bepalingen verwijzen we graag naar de websites en voorwaarden/reglementen van de verschillende schenkkringen.

Alhoewel de tekst met de grootst mogelijke zorgvuldigheid is samengesteld, kan RADI AOV niet aansprakelijk worden gesteld voor enige onjuistheden of omissies. Aanvullingen en correcties ontvangen wij graag via info@radi-aov.nl.